

KIRJA-ARVIO:

KUN TANSSI KIETOUTUU ELÄMÄÄN – ETNOGRAFI HIPHOPPAREIDEN PARISSA

Isomursu, Anne & Tuittu, Nina 2005: Breikkaus on mun elämäntapa. Helsinki: Maabenki. 128 s.

Kirsi Kainulainen

Kulttuurintutkija Anne Isomursu ja valokuvataiteilija Nina Tuittu ovat tehneet värikkään hiphop-kulttuuria käsittelevän tietokirjan *Breikkaus on mun elämäntapa*. Kirja syntyi kolmen vuoden kenttätöön (2003–2005) tuloksena suomalaisten hiphop-kulttuurin edustajien parissa. Perinteensä mukaisesti hiphop-kulttuuriin sisältyy monta eri taidelajia. Tuitun ja Isomursun teoksen fokus on rajattu hiphopin yhteen osa-alueeseen, breakdanceen eli b-boy-kulttuuriin.

Breikkaus on mun elämäntapa esittelee suomalaisen taidetanssin alakulttuurin, jonka rikkautta on vasta äsken alettu arvostaa taidetanssin kentällä. Tuitun ja Isomursun kirja on ensimmäinen suomenkielinen aihetta käsittelevä teos. Suomessa tanssiaiheista kirjallisuutta ilmestyy harvakseltaan, joten *Breikkaus on mun elämäntapa* on ilahduttava tapaus suomalaisen tanssin kentällä.

B-BOY OSAA KÄYTTÄYTYÄ

Kirja rakentuu b-boysien ja b-girlsien haastatteluista. Breakdancen harrastajat eri puolilta Suomea kertovat elämäntavaksi muuttuneesta harrastuksestaan. Kirjan lopussa on vielä breakdance-ryhmä Flo-Mo Crew'n jäsenen, Antopio D'Maestren päiväkirjamerkintöjä ryhmän kilpailumatkalta Kaliforniasta.

Haastatteluista nousevat esiin b-boy-kulttuurin tärkeimmät käsitteet: battle, respect ja *oma linja*. B-boyille *oma linja* merkitsee tanssijoiden pyrkimystä luoda oma persoonallinen tanssityyli breakdancen lajityypille ominaisen liikekielen puitteissa. B-boyt ja b-girlit pitävät yllä kaikkialla showta, tanssin esittävää puolta, mutta hiphop-kulttuurin sosiaalisesta puolesta ollaan myös erittäin tietoisia. Oman autenttisen tanssikielen kehittäminen ja siitä tunnustuksen saaminen lisäävät tanssijan arvostusta ryhmän sisällä.

Tanssijan tyyli ja kyvyt mitataan *battle*-reiveissä, joissa kaksi tanssijaa ikään kuin taistelevat tanssin keinoin muiden seurattessa tilannetta rinkimuodostelmassa tanssijoiden ympärillä.

Respect puolestaan viittaa hiphop-kulttuurin ideologiaan ja asenteeseen, jolla b-boy:t pyrkivät suhtautumaan ympäröivään maailmaan ja toisiin ihmisiin. B-girl Lisa ilmaisee asian näin: ”Voitaisiin puhua rauhasta, rakkaudesta ja yhteisyydestä vanhan koulun räppäreiden mukaan.” B-boy T-Rex selittää respect-käsitteen sisältöä seuraavasti: ”Jos haluaa olla real b-boy, ni pitäis tulla kaikkien kaa toimeen ja osaa respekttaa muit’ ihmisiä.”

HIPHOPIN HISTORIAA

Hiphop-kulttuuri syntyi vähitellen 1970-luvulla afroamerikkalaisten, latinojen ja karibialaisten kulttuurin piirteiden fuusioituessa New Yorkin Bronxissa. Alun perin hiphopparit harjoittivat kaikkia neljää hiphopin alaa: graffitien maalaamista, dj:nä toimimista, rap-musiikin tekemistä ja b-boyna tanssimista. Vähitellen alettiin erikoistua johonkin neljästä alasta, mutta kaikkiin aloihin kuuluu olennaisena osana hiphopin keskeinen ilmiö, battle, kilpailu tai kaksintaistelu maineesta ja taidoista oman osakulttuurin piirissä.

Suomeen hiphop-kulttuuri tuli 1980-luvun alussa lähinnä elokuvien välityksellä. Vuonna 1983 valmistuneessa *Flashdance*-elokuvassa esiintyi breakdance-ryhmä Rock Steady Crew. Edellistä merkittävämpi b-boy-kulttuurin levittäjä oli 1984 valmistunut elokuva *Breakdance*, jossa tanssittiin electric boogieta, Yhdysvaltojen länsirannikon versiota alkuperäisestä breakdancesta. Nuorille b-boysille on ollut tärkeä inspiraation lähde 1990-luvun alussa valmistunut elokuva *Beat Street*.

Syksyllä 1984 Helsingin Tanssiopistossa aloitettiin breakdancen opetus. Opettajana toimi amerikkalainen Charles Salter. Suurimman breakdance-innostuksen laannuttua tanssiopiston tunnit lopetettiin. Alan harrastajat harjoittelivat vapaamuotoisesti keskenään, kunnes vuonna 1997 Helsingin Tanssivintissä alkoi breakdancen opetus uuden breikki-aallon myötä.

Niin 80-lukulaiselta kuin breakdance vaikuttaakin, siinä on havaittavissa Isomursun mukaan samankaltaisuuksia useiden huomattavasti vanhempien tanssi-perinteiden kanssa. Esimerkiksi battle muistuttaa länsiafrikkalaisten heimojen rinkitanssia, jossa kukin tanssija käy vuorollaan esittämässä soolon ringin keskellä. Samoin akrobatian harjoittaminen on ikivanha perinne. Isomursu mainitsee esimerkkinä myös 1800-luvulla Yhdysvalloissa esiintyneet mustat akrobaatit, jotka heittivät kuperkeikkoja ja voltteja sekä tekivät vaikeita piruetteja. Nykyään nämä samat akrobatian elementit ovat ilmeinen osa b-boysien liikemateriaalia.

TANSI ON TUTKIJAN AARREAITTA

Breikkaus on mun elämäntapa -kirjaa lukiessa on ollut valaisevaa tutustua b-boy-kulttuurin sosiaaliseen maailmaan. Jo niin läheisten tanssilajien kuin nykytanssin ja breakdancen sisäisessä sosiaalisessa elämässä on selvä ero. Sosiaalisia eroja voisi tarkastella esimerkiksi tyttö- ja poikakulttuurien näkökulmasta. B-boy-kulttuuri on poikien juttu, kun taas nykytanssi ja vielä enemmän klassinen baletti ovat tyttöjen suosiossa. Vastakkaisen sukupuolen edustaja minkä tahansa edellä mainitun lajin piirissä joutuu kohtaamaan haasteita.

Samoin eri tanssilajien piirissä suhtaudutaan auktoriteettihahmoihin ja tanssijoiden itsenäisyyden ilmauksiin vaihtelevasti. B-boysien ja b-girlien tapa toimia kulttuurinsa sisällä ilmentää erityistä luovuutta ja itsenäisyyttä suhteessa tanssiin ja sen auktoriteettihahmoihin. Myös hiphop-kulttuurin ideologia tekee breakdancesta spesifin tanssikulttuurin. Kyse ei ole vain esittävästä taiteesta vaan myös kulttuuriin liittyvästä ideologiasta eli siitä, millaisen arvomaailman sisäistäneinä b-boyt toimivat.

Tanssi on elämäntapa myös useimmille muiden tanssilajien harrastajille ja etenkin sen parissa työskenteleville. Kehoa on harjoitettava jatkuvasti ja usein, jotta alalla kehittyä ja kykenee ylläpitämään jo saavutetun suoritustason. Tanssijat luonnollisesti treenaavat esiintyäkseen ja koreografioiden tekeminen, teosten harjoittelu ja esiintymiset kuuluvat tanssijoiden arkeen. Tanssijat siis joutuvat sitoutumaan ja käyttämään paljon aikaa tanssiin liittyvien asioiden parissa. Niinpä harrastajat ja ammattilaiset elävät tiiviissä tanssin alan sisäisessä kulttuurissa. Toistaiseksi tanssikulttuurin ilmiöitä ovat Suomessa tarkastelleet vasta muutamat tutkijat. Mahdollisia tutkimusaiheita olisi paljon, joten toivottavasti tulevaisuudessa tanssin alan ilmiöt alkavat kiinnostaa kulttuurintutkijoita aikaisempaa enemmän.

KUVA HEITTÄÄ VOLTIN

Useimmiten tanssiaiheisten valokuvien lähestyminen liikkeeseen on mielestäni staattinen, on pyritty pysäyttämään liike, ikään kuin kuvien teho olisi valaistuksen ja kehon veistoksellisuuden estetiikassa. Tuitun ottamat valokuvat vaikuttavat enemmän ”liikkuvilta kuvilta”, jotka on otettu kuvattavan kulttuurin ehdoilla, pyrkimyksenä näyttää tanssivat kehot liikkeessä.

Valokuva-aineisto on monipuolinen. On kuvattu tanssijoita erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi harjoittelemassa, esiintymässä katu-sessioissa tai battle-ringissä. Battle-kuvissa aistii taistelun hengen ja muutenkin breikin fiilis välittyä kaiken kaikkiaan huimista kuvista. Kuvissa esiintyvien tanssijoiden ilmeistä huomaa oikean b-boy-asenteen ja kuvien katselija tutustuu vielä asianmukaiseen b-boy -vaatetukseen, joka myös on tärkeä osa b-boy-kulttuuria.

LOPUKSI

Breikkaus on mun elämäntapa on mainio esimerkki kulttuurien tutkimuksen opiskelijalle siitä, miten valokuvista ja tekstistä on rakennettu toisiaan täydentävä etnografisen kuvauksen kokonaisuus. On ilmeistä, kuinka valokuvien merkitys osana etnografista aineistoa vaihtelee tutkimuskohteen mukaan. Itse olen saanut oppia etenkin Isomursun tavasta tiivistää laaja etnografinen aineisto johdonmukaiseksi tekstiksi. Ja mielenkiintoista oli tutustua myös siihen, miten etnografista kuvausta voidaan käyttää tietokirjan perusaineiksena.

Kirjan hiphop-henkisen ja tyylikkään visuaalisen ilmeen on suunnitellut Tuomas Jääskeläinen. Sivunumerot on sovitettu satunnaisesti, esteettiseksi osaksi sivujen taittoa. Niin näyttävät kuin kirjan sivut ovatkin, olisi ehkä ollut käytännöllisempää numeroida sivut myös juoksevasti. Nyt lukija joutuu laskemaan sivut itse satunnaisten sivunumeroiden perusteella, mikäli palaa kirjan ääreen etsimään jotain tiettyä valokuvaa tai tekstin kohtaa.

Isomursun kommentti suomalaisen katukulttuurin ylihygieenisyydestä on osuva. Voi todellakin vain toivoa, että hyvätapaiset energiapommit, b-boysit ja b-girlsit pääsisivät breikkaamaan kaduille – sinne missä on hiphop-kulttuurin koti.

HuK Kirsi Kainulainen on tanssikriitikko ja uskontotieteen opiskelija Turun yliopistossa.